

Nr. 138 - 21. årgang
Marts 2023

Strandgårdsbladet

Ubudne vintergæster!

home *fritid*

Sol, strand, salg og vand

Klik ind på home.dk/fritid og se, hvorfor home er den bedste til at sælge dit fritidshus

HOLBÆK

Michael H. Jørgensen a/s
Statsaut ejendomsmægler & valuarer, MDE
Labæk 13, 4300 Holbæk
holbaek@home.dk

T lf. 59 43 59 59

www.home.dk

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

EJENDOMSMÆGLERKÆDE FOR DANSKE BANK KONCERNEN

Nyt fra Bestyrelsen

Nytårskur

Vejrmæssigt blev det, som de fleste sikkert stadig husker, en noget alternativ nytårsaftensdag. Iskold regn høvlende ned det meste af dagen, ikke mindst på det tidspunkt om eftermiddagen, hvor foreningens formand Allan havde indbudt til et glas bobler ved sit hus ud for flagstangen på fællesarealet. Det betød desværre, at der kun dukkede meget få medlemmer op – men de, der trodsede vejrguderne, havde faktisk en fint hyggelig komsammen under Allans halvtag. Der var naturligvis rigeligt at drikke, ligesom der var kransekage og chokolade – så meget man havde lyst. Vi planlægger at gentage arrangementet i år, og håber naturligvis på meget bedre vejr.

Fjernelse af bevoksning på strandarealet

Udsigten fra parcellerne ned mod vandet er mange steder generet af bevoksninger af den invasive *Rynket Rose* – også kendt som *hyben* – ligesom *hyldebuske* stille og roligt rykker ind på de græsdede arealer. Hylden kan også finde på at gro inde i Rynket Rose bevoksningerne.

Vi har været i dialog med Holbæk Kommune og fået oplyst, at det trods arealets status som fredede, faktisk er tilladt for private at fjerne disse vækster, men det må kun ske i perioden 1. november til 31. marts. Begrænsningen skyldes sandsynligvis hensynet til ynglende fugle og dyr. For god ordens skyld skal det vel lige nævnes, at bestyrelsen naturligvis ikke har noget imod, at ejerne af parcellerne mod vandet fjerner de generende vækster på fællesarealerne ud for deres egen parcel indenfor den tilladte periode.

Årshjul

Der foreligger nu en nogenlunde fast plan for aktiviteterne i grundejerforeningen i 2023. Vi viser den her og opfordrer alle til at krydse af i kalenderen:

- Lørdag d. 22. april – *Generalforsamling*
- Lørdag d. 29. april – *Opsætning af badebro*
- Søndag d. 30. april – *Havedag*
- Fredag d. 23. juni – *Skt. Hansaften på stranden*
- Lørdag d. 19. august – *Loppemarked*
- Lørdag d. 30. september – *Nedtagning af badebro*
- Søndag d. 15. oktober – *Havedag*
- Søndag d. 31. december – *Nytårskur*

Det ser jo rimelig fredeligt ud, og vi håber fra Bestyrelsen at se så mange medlemmer af foreningen som muligt til fællesarrangementerne.

Sådan begyndte blomstereng-eventyret i 17. oktober 2020

NjEL-SERVICE
EL-INSTALLATIONER TELE/DATA INSTALLATIONER

aut. El-installatør Niels Jørgensen

Vestergårdsvej 66, 4300 Holbæk Tlf. 59 46 15 04

www.nj-el.dk

nj@nj-el.dk

*NJ El-service, den lokale el-installatør,
din garanti for en sikker forbindelse!*

Vilde initiativer

Den selvbestaltede blomstergruppe har længe diskuteret, hvordan vi kan komme videre fra vores første spæde forsøg på at gøre fællesområdet i midten af bebyggelsen vildere til gavn for dyr og insekter og med blik på også at gøre det mere interessant og indbydende for de mennesker, der færdes her.

Lørdag den 18. marts havde gruppen arrangeret besøg af en af Holbæk kommunes frivillige vildhaventorer, som var utroligt inspirerende og havde mange spændende ideer og forslag til løsninger.

Blomstergruppen vil nu arbejde videre med forslagene og komme med en indstilling til grundejerforeningens bestyrelse om hvilke initiativer, vi vil foreslå sat i værk.

Vi er i gang med at udarbejde en planche med billeder af de planter der er sået på blomsterengene. Samtidig vil vi lægge billederne ud på vores Facebookside.

Plæneklipperservice.dk

v/ Torben Gundersen
Landevejen 83, 4532 Gislinge

**Salg, service og reparationer af
have-park maskiner**

Service af almindelig plæneklipper:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af kniv, motor justeres.

Pris 500 kr. inkl. moms

*

TILBUD

Service af almindelig havetraktor:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af knive, remme efterses,
dæktryk kontrolleres.

Pris 1.295 kr. inkl. moms

*

***Vi sælger og servicerer have-park maskiner
og reservedele til:***

Stiga, Texas, Partner, McCulloch, Flymo,
Briggs & Stratton, Efco, Honda, Tecumseh, Alko, Ginge,
Stihl, Husqvarna, Jonsered,
Variant trailere, m.fl.

Ring eller kig forbi for et uforpligtende tilbud.

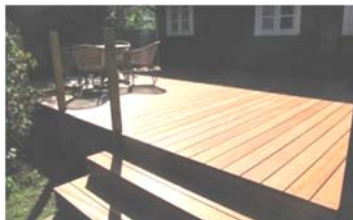
Tlf. 28 15 65 25

Plæneklipperservice.dk * www.plæneklipperservice.dk

TJ Tømrrerservice

(kun et stenkast fra Strandgården, lige ved Audebo dæmningen)

Vi har stor erfaring indenfor:
Tagrenovering / Vinduesudskiftning
Enfamiliehuse / sommerhuse
Forsikringskader

*Vi er et kvalitetsbevidst tømmer og snedkerfirma, v./
Tømrmester Tommy Woxholt, og Tømrmester Jørn Løvenhorst.*

TJ Tømrrerservice

Audebo Skolevej 14 - 4300 Holbæk

www.toemrrerservice.dk * tj@toemrrerservice.dk

Tommy 2162 3130

Jørn 2025 6436

Ring til os

og få en snak om dine planer, og en fast pris på dit byggeprojekt

Noget om arvesølv fra middelalderen - I

I martsnummeret sidste år, (nr. 133), bragte jeg en opsats om uundværlige oldtidskulturlån fra ”Halvmånen” (= Mellemøsten). I dette og det følgende nummer er det de vigtigste kulturlån, der kom til Danmark i tidlige middelalder (ca. år 1000-1200). Dvs. dem, der fulgte med overgangen til kristendommen og som altså ikke har kunnet undværes siden. De har altid haft tæt tilknytning til kirken, men også til det verdslige samfund. Det gælder altså også for parcelejerne på Tuse Næs. For nogle mere end andre.

Overgangen fra asetro til kristentro

Når det gælder tiden før Harald Blåtands dåb er der megen viden om myter og sagn men meget lidt om kulten. Det meste er skrevet på Island, men meget relaterer sig til deres norske fortid. Det meste er skrevet efter, at den islandske befolkning, efter en afstemning på ”*Alltinget*” på tingsletten *Thingvellir*, havde afgjort, at man didoppe på sagæen skulle antage kristentroen kollektivt. Dvs. at skribenterne mestendels selv var kristne, da de skrev om den gamle tro. Den mest berømte af dem, stormanden og politikeren Snorre Sturluson (1179-1241) skrev sine berømteste værker kongesagaen ”*Heimskringla*” (om norske konger, hedninge såvel som kristne) og den såkaldte yngre ”*Edda*” fra 1220-30. Alle disse tekster siger ikke ret meget om de praktiske forhold (organisation og hierarki etc.) og om kulten (blot mv.), som man kunne ønske. Så det lader sig ikke rigtig gøre at sammenligne asetroens betydning i forhold til kristendommens, hvor alt det praktiske må siges at være mere end velbeskrevet. Her er der selvfølgelig også den store fordel, at det er muligt at udnytte tekster fra andre kristne lande, fordi kirken trods ikke så få lokale kendetegn var en international organisation, der blev primært styret fra Rom. Mange historikere i nyere tid, har ment, at overgangen til kristendommen hang sammen med, at kongerne kunne se, at de langt nemmere kunne opnå deres legitimering ved kirkens hjælp, og at de på mange måder kunne opnå store fordele ved et tæt samarbejde med kirken i de første par hundrede år. Også mange stormænd kunne se deres fordel ved et samarbejde, bl.a. ved at få sønner anbragt på indflydelsesrige poster i kirkeorganisationen. I Danmark syntes overgangen at være sket uden de større stridigheder, mens det var anderledes i Norge og Sverige, hvor der også var andre stridigheder mellem stormænd og kongemagt i meget lang tid. Danmark og Norge sikrede sig hver en kongehelgen i overgangsperioden: *Knud den Hellige* og *Olaf den Hellige* i Norge. Der var, som almindelig bekendt en kortvarig strid omkring Knud den Hellige (ca. 1043-1080-1086), men det var ingen strid mellem asetroende og kristne. Kongeslægten fortsatte på tronen efter mordet på Knud i 1086. Det skal i øvrigt også lige nævnes, at to af de første bisper i Ribe hed *Odinkar* (*d.Æ.*) og (*d. Y.*) onkel og nevø, fra omkr. 985-1015. *Odinkar* betyder ”den Odin har kær”. Og endvidere: Ligesom Island indgik Polen og Ungarn i 1000 i pavekirken.

Det kan altså ikke undgås, at der ”følger noget kirke med”, for det drejer sig om de vigtigste følger af kirkens ankomst til det danske land. Dvs. den mest omsiggribende kulturrevolution i vores historie. På mange leder og kanter. Læs bare med, noget kan måske virke overraskende, ja endda belærende.

Prolog

Det begynder sådan set længe før år 1000. Befolkningen i det nuv. Danmark havde jo allerede fra ca. 2000 f.Kr. været i forbindelse med andre folk ude i Europa. Ja, sikkert også før. For ellers var der ikke kommet metal til landet. Den berømte *gulddunula* (se nr. 135) fra *Grevinge Skov* lige nord for Lammefjorden, blev efter alt at dømme fremstillet i Irland ca. 3200 f.Kr. Hvordan og hvornår den er kommet til Ods Herred er helt uvist, men noget (fundomstændigheder bl.a.) tyder på at det senest skete omkr. 2000 f.Kr. Snart efter gik det slag i slag, dog ikke så meget med guld, men bronze og derpå jern.

Forbindelserne udadtil blev mere omfattende efter det vestromerske riges sammenbrud ca. 500 e.Kr. Det var først merovingerriget og senere karolingerriget, der betød noget. Dvs. nuv. Frankrig og Flandern. Inden da havde folkegrupper fra danernes rige – anglere og jyder - i øvrigt invaderet Britannien, da romerne forlod øen for at slås mod Attila. Med dem fulgte også saksere, så man derefter kan tale om det angelsaksiske område, der bestod af et vekslende antal kongedømmer. Mellem seks og ti.

ƿ	ᚢ	ᚦ	ᚱ	ᚷ	ᚹ	ᚻ	ᚾ	ᚿ	ᚰ	ᚴ	ᚸ	ᚺ	ᚾ	ᚰ	ᚴ
f	u	þ	a	r	k	h	n	i	a	s	t	b	m	l	R

Herhjemme begyndte man at riste runer omkr. 150. Det var den såkaldte Ældre eller lange fhuthark, som alfabetet blev kaldt efter de seks første tegn, af de 24 i hele rækken. I 800-tallet gik man over til den Yngre eller Korte version, der bestod af 16 tegn. Som det ses af den øverste række her (den Yngre) var tegnene som skabt til at ridse ind i træ, horn eller knogler. Nederst ses så oversættelsen til latinske bogstaver. Først omkr. 1050 holdt man inde med af bruge runer. Der kom dog ca. 1300 en runeversion af Skånske Lov fra ca. 1216, men det var et kuriosum. Runestenene, som der er ca. 150 af herhjemme (excl. dem på Bornholm) blev opstillet fra 700-tallet. De første kristne herhjemme brugte også runer til såvel runesten og til gravsten. I ca. 100 år. Senere blev runer populære som magiske tegn (trylletegn), men forsvandt igen, indtil man sent i 1800-tallet i bl.a. Tyskland tog dem op igen – som en germansk skrift. De blev lidt senere endnu brugt af nazisterne, her mest berømt ved brugen af SS-runerne, som brugtes til overflod af de sortuniformerede SS'ere.

Da disse erobrere efterhånden havde fået etableret sig og vænnet sig til forholdene, fik de besøg af nye folkeslag. 5. juni 793 mødte de uindbudte op på øen *Holy Island* ved den nordøstlige kyst, af dengang kongeriget Bernica, for at plyndre, ødelægge og myrde det stedlige kloster *Lindisfarne*, der samtidig – efter irsk skik – var bispesæde. Iernerne havde længe været kristne, men på deres helt egen måde, så de missionerede endog på kontinentet og havde ellers overtaget det kirkelige i det nuv. Nordengland og Sydskotland. I det nuv. England – bortset fra Wales – havde man været kristne i over 200 år. Angrebet 5.6. 793 er den ”officielle” start op *vikingetiden*.

Seks år senere gik f.ntl. danske vikinger i land på den franske atlantehavsø *Ile de Noirmoutier* ved Baie le Bourgneuf-bugtens vestre bred. Herfra kom den berømte baie-salt, som i middelalderen igennem konkurrerede med den ”lübske” lüneburgersalt om det indbringende nordiske marked. Især Skåneområdet. Også ved denne lejlighed blev kloster, *St. Philibert*, ødelagt. Det fortsatte inde på fastlandet, i vinlandet og ødelagt på ny af vinglade vikinger (det var de faktisk. De krævede af den franske konge at få deres len i gode vinområder. Det lykkedes nu ikke hver gang, men af og til). Derefter søgte klostret ly i *Tournus* ved Saone-floden, hvor det i 937 blev ødelagt af magyarerne, der opførte sig som vikingerne. Derefter tog man endnu en chance, og denne gang lykkedes det. Det står endnu, dog restaureret. Det synes som om, at danerne og nordmændene deltes – dog næppe broderligt – om Britannien og Irland, og at danerne var de hyppigste ”gæster” på kontinentet. Der var også langt flere damer end nordmænd.

Karl den Stores søn *Ludvig den Fromme* (778-814-840) var meget interesseret i missionsarbejdet i Norden, men gik ikke så vidt i voldsomhed, som hans far havde gjort ved saksernes omvendelse, som mest havde karakter af en straffeekspedition og som nok også var det. Der havde været bøvvl med sakserne i mere end hundrede år. I 826 blev en af de danske vikingekonger, *Harald Klak*, døbt i Mainz og sendt hjem til Danmark for at udbrede troen dér. Det fik han dog ikke meget ud af, for han tabte de igangværende opgør med andre kongsemner. En af hans ledsagere var munken *Ansgar* fra Amiens (801-865). Ansgar, der senere blev Nordens Apostel, arbejdede dog videre på sagen, sammen med frankerkongen og paverne, samt tyske bisper. Det var Ansgars 826-besøg, der langt senere blev udlagt som kristendommens indførelse i Danmark. Den måtte i virkeligheden vente til *Harald Blåtands* dåb ca. 965. Trods Harald Klaks fiasko blev der i 831 grundlagt et missionsbispesæde i Hamburg, der skulle tage sig af Nordens kristianisering. Skønt ideen havde stærke og fornemme støtter skabte den også intern ballade i den tyske kirke. Ærkebisperne af hhv. Köln og Mainz følte ikke, at de hver for sig fik det ønskede udbytte ud af det. Uroen blev just ikke dæmpet af, at der samtidig opstod alvorlig uro i kongefamilien, af andre grunde, men den førte i 840 til en tredeling af Karls kæmperige. Det betød mest for det danske rige, at det stærkeste og mest stabile

af de tre blev det tyske med *Ludvig den Tyske* (ca. 804-843-876) som konge og altså også som danerkongens stærke og farlige nabo. Det naboskab fik stor og til tider skæbnesvanger betydning for Danmark. Bl.a. i 1864.

Danmark var det første land, der kom under Hamburg-Bremen, men det tog altså nogen tid. Først efter 965. På det tidspunkt herskede den meget dynamiske konge, *Otto I.*, i det tyske rige, ja, faktisk også i Italien nord for Kirkestaten, og af den grund var han i 962 blevet kejserkronet af paven i Peterskirken i Rom, for sådan skulle det være, hvis det skulle gå rigtigt til. Det var modellen fra Karl den Stores kroning juledag 800. Det skete godtnok senere nogle andre steder, men de var altså ikke helt rigtige, end ikke hvis det var paven, der foretog kroningen. Der har i nutiden været spekuleret meget på, om Haralds dåb drejede sig om at hindre Otto i at indlemme Danmark i sit rige. Haralds søn blev tilsyneladende døbt ved samme lejlighed og fik både et hedensk navn, Svend og et kristent Otto, og det var næppe tilfældigt, at det lige blev Otto. Svend fik senere også et tilnavn, som modsat Otto hang fast ved ham lige siden – Tveskæg. Om kejser Otto rent faktisk forsøgte på at erobre Danmark har også været meget omdiskuteret, men i givet fald førte det ikke til noget.

Otto havde allerede i 948 givet tre danske stifter (Slesvig, Ribe og Århus) skattefrihed. Samtidig blev der udpeget en bisp til hvert. Men der nævntes intet uden for Jylland. Og ellers er det altså underlig nok, eftersom intet tyder på, at Otto havde nogen magt i Jylland hverken på det tidspunkt eller senere.

I 826 kom den frankiske munk Ansgar (fra Amiens) til Danmark i kong Harald Klaks følge, så han kunne missionere blandt de hedenske daner. Det var via dåben, at man dengang som nu kom ind i det kristne fællesskab. Så for Ansgar og andre missionærer gjaldt det om at døbe så mange som muligt og finde så mange, der kunne uddannes til præstegeneringen med alt hvad deraf fulgte. Det var en lang og brydsom proces, der ikke var uden risici. Der var mange missionærer, der led martyrdøden (blev blodvidner, som man sagde), men de havde dog den trøst, at de som martyrer blev optaget i helgenforsamlingen. Sent i 1800-tallet, hvor man i en periode sværmede for middelalderen, udførte Christen Dalsgaard (1824-1907) dette maleri "Ansgar døber ung Moder og hendes Barn" (1895) (Vallekilde Højskole). Billedet er ren 1800-tals romantik, helt uhistorisk, også mht. påklædningen. Munkenes kutter skulle have været brune og alle skulle have haft noget på fødderne. Men træerne kan nok lige gå an.

Også nok så meget, at man slet ikke kendte til skatter i Danmark. Det varede ca. 250 år før vi fik den fornøjelse, og den varer som bekendt endnu ved. Harald havde vist nok hovedsæde i Jelling. Måske var hele spillet med de tre stifter en slags advarsel til ham. Dåb eller erobring! Det ligner en gentagelse af Karl den Store og hans behandling af sakserne, der havde modtaget megen dansk hjælp incl. husly i den årelange strid. I 785 gav sakserne omsider op. De blev både døbt og indlemmet i Karls kæmperige. Efter 843 blev de en del af Ludvig den Tyskes. Pudsigt nok var Otto, der gik i Karls fodspor og overtog magten i det tyske rige samt i Italien, nord for Rom, sakser. Det blev til Ottomernes rige indtil 1024. Så tog andre over.

For Danmark var Ottos og hans efterfølgeres optagethed af Italien et stort held. Danmark og det øvrige Norden, ja selv den tyske del af riget var ret beset uinteressant for magthaverne. Fordi Italien var et meget rigt område med gode forbindelser østover – til såvel *Det byzantinske Rige* (Konstantinopel) og de *muslimske riger* dér. Der var selvfølgelig religiøse kontroverser mellem alle parterne, men de havde en tilbøjelighed til at glide til side, når der var tale om store penge. Meget store. Byzans og de muslimske riger havde *guldfod*, mens resten af Europa havde *sølvfod*. Det siger om ikke alt, så dog meget om de økonomiske forhold. Det varede århundreder, inden det ændrede sig. Det skete først i Italien (Firenze, Venezia m.fl. fra ca. 1250.)

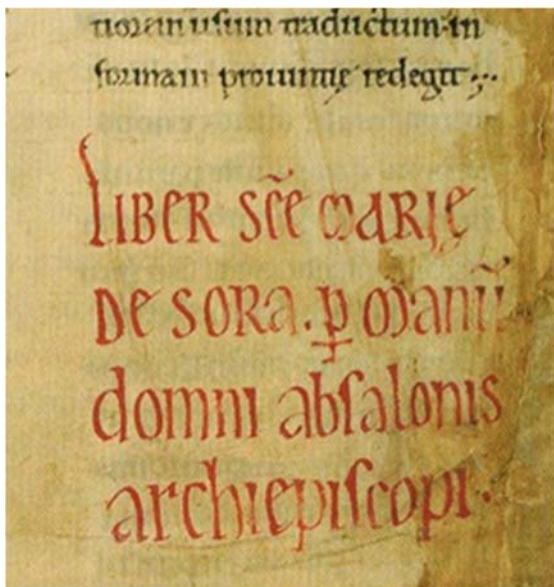
Episkopatforfatningen

I 1060 var *Svend Estridsen* dansk konge og Henrik 4. tysk kejser, og dermed også Italiens hersker, men endnu ikke for alvor kommet ind i den voldsomme svikmølle, som eftertiden har kaldt *Gregorianismen* efter den meget kontroversielle pave Gregor 7., der kastede det katolske Europa ud i en langvarig strid, der omfattede alle katolske lande, Danmark incl. I de år foretog Svend sammen med ærkebisp *Adalbert* af Bremen (1000-1043-1072) en omfattende revision af den danske stiftsinddeling (epis-kopatforfatning). Den førte til ni stifter, hvoraf det ene var Dalby, der ligger tæt på Lund, hurtigt forsvandt. De otte andre eksisterer stadig, Slesvig og Lund udenfor nuv. Danmark. De øvrige er Ribe, Viborg, Aarhus, Vendsyssel (nu Aalborg), Odense og Roskilde. Haderslev, Helsingør, København og Maribo er oprettet senere. Det var de otte tidlige, der fik betydning for livet i Danmark i middelalderen. Lund blev som nævnt dansk ærkesæde 1103/04 og indtil 1536, da det blev almindeligt bispesæde igen efter reformationen. Disse otte bisper var fødte medlemmer af Danehof og senere Rigsråd, som havde ærkebispens som født leder. Hans og kongens embeder var de eneste rigsdækkende (Jylland med Fyn, Sjælland og Skånelandene). Desuden udnævntes den danske ærkebiskop pavelegat for hele Norden (incl. Island og Grønland), dvs. pavens stedfortræder heroppe. Norge og Sverige fik først deres ærkesæde senere (Trondheim og Uppsala). Placeret under lunde-ærkebispens, fordi han var pavelig legat (stedfortræder) for hele Norden.

Sprog og skrift

Da den katolske kirke gjorde sin entré efter Harald Blåtands døb var den allerede en stor, international koncern med mange filialer og med eget sprog, egen ret (lovsamling, domstol mv.) og skrift. Det blev i praksis helt umuligt at bruge runer mv. Næppe mange af de gejstlige, der kom her til landet, anede noget om runer eller olddansk (ca. 800-1100) for den sags skyld. Havde man sendt et brev til Rom, selv på latin, men skrevet med runer, ville det utvivlsomt være blevet henlagt som en kuriositet. De fleste gejstlige, der kom hertil i de første halvtreds-tres år var tyskere, men da *Knud den Store* havde sikret sig sit herredømme i England kom de derovrefra, skønt Danmarks kirkelige overhoved, ærkebisp i Hamburg-Bremen, strittede voldsomt imod. Men det hjalp ikke. Dertil stod Knud for stærkt. Ærkebispesædet røg ikke helt ud i kulden, men måtte affinde sig med realiteterne. Selv efter, at Knuds *Nordsøimperium* var en saga blot, opretholdtes forbindelsen med England. Samtidig med, at kong *Erik*

”Bog skænket til Santa Maria in Sora af ærkebiskop Absalon” oplyser de røde bogstaver. Absalon medbragte (vistnok) fra sin studietid i Paris to bøger af den romerne Valerius Maximus (1. del af 1. årh. e.Kr.) og Justin (alias Marcus Junianus Justinus (3. årh. e.Kr.)). De var en slags journalister, der plukkede af andres værker og brugte disse udpluk i egne værker til et større publikum. De blev i middelalderen begge stærkt beundrede for deres sprog og stil, og der udkom flere udgaver af deres værker. I vores sammenhæng er det så ganske interessant, at Absalon, formentlig mens han studerede i Paris, anskaffede sig et værk af begge, som han testamenterede til Sorø, hvilket fremgår af en notits i begge. Justinbogen befinder sig nu i Det kongelige Bibliotek. Hvis nogen finder det småligt af Absalon, at han ikke forærede Saxo bøgerne, er det nok fordi, at sådanne bøger var meget dyre. Da Saxo havde afsluttet sit arbejde, havde han ikke mere at bruge dem til. Munkene i Sorø kunne få mere glæde af dem. At man kort efter gik over til den mere kortfattede og prægnante stil fra den romerske guldalder – Cicero m.fl. – kunne ikke forudses. Ovennævnte Justin må ikke forveksles med den græske filosof Justinus Martyr, der led martyrdøden 165/68. Sorøs Justinbog er et fransk håndskrift fra ca. 1100.

GRØN ANLÆGSSERVICE

HESTIA

Ny Hagedstedvej 5 - 4532 Gislinge

Tlf. 59 46 06 07 / Mobil 40 98 06 10

e-mail: hestia@mail.dk – www.hestiaais.dk

Vi tilbyder en bred vifte af top-professionelle ydelser

Fliselægning og anlæg af stensætninger til bede eller støttemure

*

Anlæg af græsplæner og blomsterbede

*

Topdress og fjernelse af mos i græsplæner

*

Fræsning og grubning af haver

*

Træfældning og beskæring

*

Stubfræsning

*

Anlæg og vedligehold af havedamme

*

Miljøvenlig ukrudtsbekæmpelse i belægninger, plæner og bede

*

Skadedyrsbekæmpelse

*

Løbende vedligeholdelse af haver og parker

Ejegod arbejdede for at få sin myrdede bror *Knud (den Hellige)* kanoniseret, indkaldtes munke fra det engelske benediktinerkloster Evesham, så de kunne skabe den rette ramme for dyrkelsen af Knud som helgen – i Odense, hvor mordet fandt sted. Knuds dronning *Adele af Flandern* og deres søn *Charles* (Karl) medvirkede også. Da Knud i 1099 blev altersat som nykåret helgen i Odense, sendte Adele, der nu var hertuginde af Apulien (Syditalien) det meget fornemme skarlagensrøde *ørnetæppe* af silke fra de kejserlige værksteder i Konstantinopel til Odense, så Knuds knogler kunne indsvøbes i det, inden de blev nedlagt i relikvieskrinet. Kun yderst få og meget fornemme kunne erhverve en sådan genstand/gave fra Konstantinopel. Ørnetæppet eksisterer endnu.

Efterhånden fortrængtes de latinske bogstaver (i deres lokale udgaver) runerne, og har siden været de bogstaver vi skriver med d.d., skønt det ikke altid er helt nemt at se. Når man i min skoletid konfronteredes med de ”*krøllede bogstaver*” var det svært at se nogen forbindelse md de ægte latinske/romerske. De krøllede bogstaver, også kaldet ”*fraktur*” pga. de brudte linier, var en gotisk bogtrykskrift fra Tyskland, der af uransalige årsager holdt sig til op i 1900-tallet. I øvrigt også som håndskrift, hvilket ikke gør gamle breve lettere at læse. Ellen Langes Tyske Grammatik, som vi brugte i min skole i midthalvtredserne var sat med fraktur. Med troskab til paterniteten kan man sige. Få årtier tidligere havde skriften været overmåde populær – og benyttet – i det kortvarige nazistiske tusindårsrige. Heldigvis var langt de fleste af vores skolebøger mv. (også aviser, tidsskrifter og deslige) med den langt mere menneskevenlige *Antikva*. Det gælder også dette blad (Times Roman – også her på bladet hylder vi paterniteten.) [Her er nu ikke tale om nogen bitterhed e.l., for senere blev jeg faktisk meget glad for at kunne læse fraktur. Den fremmer ikke lynlæsning, men gør det muligt at læse i bøger af ældre dato, som f.eks. 1800-tallet.]

Bøgernes indtog

Da de kristne missionærer kom til Danmark omkr. 965 medbragte de forskellige bøger, som de skulle bruge i missionsarbejdet. Det var de første bøger, der kom her til landet. Indmaden bestod af pergamentark a 16 sider, omgivet af bind, der var udført af tynde træplader og hele herligheden var syet sammen af lædersnore. De fleste har formentlig været i noget a la moderne A5-format, som dette blad, eller en smule større. Ikke til at sige, for ingen har overlevet. At de ikke skulle være for store og tunge, siger vel sig selv. Al tekst var på latin. Der skulle gå flere hundrede år før den første dansksprogede bog var klar.

Til missionsarbejdet hørte, at der skulle uddannes danskere, der kunne fortsætte missionsarbejdet, og derfor skulle lære latin og nogle af dem også at skrive. Det var jo ikke runer, det drejede sig om. Og der var nok også kun et begrænset antal runerister. De vordende missionærer/præster skulle også have en grunduddannelse i kristendommens indhold og lære hvordan messen skulle gennemføres korrekt. Det var alt i alt et ganske omfattende arbejde. Dertil kom

Dalbybogen stammer fra Nordens ældste kirke, Dalbys, først domkirke i seks år, snart derefter augustinerklosterkirke. Bogen er, som det fremgår af frimærket her, også Danmarks, ja Nordens ældste. Dalby ligger 6 km syd for Lund. Et stykke øst herfor findes den store jernalderboplads Uppåkra, som takket været danske metal detektorfolks har vist sig at være et meget vigtigt fundsted fra det meste af jernalderen (ca. 200-1000). Da Svend Tveskæg eller Knud den Store udviklede Lund som bispesæde, mistede Uppåkra, der også var et vigtigt kultcenter gradvist betydning. Af politiske grunde blev både Lund og Dalby samtidig – 1060 – bispesæder, men altså kun i seks år, så gled Dalby ud. I 1103/04 blev Lund ærkesæde, først for hele Norden, senere kun for det danske rige, men ærkebispens var Nordens gejstlige overhoved frem til reformationen i 1536.

det praktiske arbejde med at fremstille pergamentet af dyrehud og udføre bogbinderarbejdet, når materien (indmaden) var kommet dertil. Det bør vel lige nævnes, at det 16-sidede ark, som grundmodul, har holdt sig lige siden. I nyere tid er det også blevet muligt med ark a 32 og 64 sider, men basis er det 16-sidede. Derfor er det ikke så underligt, at det tog sin tid at få gennemført kristningen. Sideløbende skulle der i øvrigt også bygges nogle kirker, som vist alle var af træ. Det var billigere og gik også hurtigere, men idealet var stenhuse.

Det er noget, der er kommet for at blive. På et tidspunkt fandt man jo også ud af, at bøger kunne bruges til andet end hellige tekster, til rent verdslige formål. Som f.eks. til mangfoldiggørelse af landskabslovene o.lign. De skulle stadig håndskrives, men det kunne gøres i en slags serieproduktion, hvor flere skrivere var i gang på samme tid, når først der var et par eksemplarer til rådighed. Det var for det meste scriptorierne (skrivestuerne) ved klostre og bispesæder, der også tog sig af den sag. Hvis vi skal have et par specialiteter med kan nævnes "lægebøger" med angivelse af lægeplanter, deres behandling og virkning, og en anden meget populær form pt. nemlig en (meget speciel) kogebog, skrevet af munken Knud Jul i Sorø Kloster ca. 1300.

Hvad og hvem var Saxo?

Det lidt, der vides med sikkerhed om Saxo stammer dels fra fortalen til hans store værk, som han ikke navngav, men som langt senere fik titlen ”*Gesta Danorum*” (”Danernes bedrifter”), just som Absalons besked lød på. I samme fortale nævner Saxo, at hans far og farfar havde tjent i kongens hird, fmlt. Valdemar den Stores. Og dels fra hans jævnaldrende kollega *Svend Aggesen*, der i et værk oplyser, mens han var ved at skrive en ”kort Danmarkshistorie” (*Historia Brevis*), at Absalon fortalte ham at han ikke skulle gøre for meget ud af værket, fordi Absalon netop havde sat Saxo i gang med et skrive en mere udførlig udgave i en fornemmere stil. I stedet gik Absalon og Svend så i gang med at skrive en ny version af ”Vederloven”, der gjaldt for den kongelige hird. Svend, der stammede fra den fornemme jyske slægt Thrugot-æten, havde selv været hirdmand.

Det er sandt at sige alt, hvad der ligger helt fast. Hvornår og hvor han blev født og hvornår han døde er uvist. De to første eksemplarer af *Gesta* blev overleveret til Valdemar Sejrs og ærkebiskop Anders Sunesen en gang mellem 1208-16. Denne tidsfastsættelse er baseret på andre oplysninger i Fortalen dertil ikke nævnte begivenheder, som *Estlandsfelttoget*, som de to modtagere var meget optagede af. Det er utænkeligt, at Saxo skulle glemme at oplyse herom, når det var et projekt, der optog ærkesædet og hoffet meget stærkt. I 1219 blev Estland erobret og underlagt Danmarks konge.

For god ordens skyld bør det nok også nævnes, at der intet foreligger om, at Saxo havde noget med klostret i Sorø at gøre. Han var ikke munk, men ret sikkert medlem af domkapitlet i enten Roskilde eller Lund. Hele *Gesta*-projektet havde ikke kunnet lade sig gøre, hvis ikke Absalon havde sikret ham et *præbende*, en fast indtægt fra et antal gårde, som oftest ca. 20, som han kunne leve af. Om han, mens projektet skred frem har haft andre opgaver, vides selvsagt heller ikke. Mht. den sjællandske herkomst begrundes den med, at det eneste ”folkeslag” Saxo konsekvent omtaler i positive vendinger er sjællænderne. Tyskere især, samt nordmænd og svenskere får mestendels en ilde medfart. Det antages også, af eksperter, at Saxo har studeret i Frankrig, evt. Paris, Orleans eller måske Chartres, der havde en svaghed for den romerske kultur.

Saxos kæmpeværk er opdelt i 16 bøger, der hver har en del kapitler. I den seneste udgave fra 2000, kaldet ”Saxos Danmarkshistorie” omfatter den ca. 800 tryksider i format 17,5 x 22,5. Det antages, at der er gået 5-600 fåreskind i pergamentform til hvert eksemplar af de tidlige udgaver. Valdemar Sejrs og ærkebiskop Andreas’ har måske endda været i coffeetablebookformat. De har været meget dyre at fremstille.

Saxo som Louis Moe (1857-1945) så ham – alt er helt uhistorisk. Incl. Skæg og klædedragt. Men det var altså sådan man yndede at fremstille ham sent i 1800-tallet.

Sejrs og ærkebiskop Andreas' har måske endda været i coffeetablebookformat. De har været meget dyre at fremstille.

Bortset fra fire sider fra Saxos egen tid, fundet i *Angers* i Midtfrankrig, eksisterer der ingen håndskrevne udgaver i nutiden. Oversættelser og videnskabelige udgaver i nutiden er baseret på den udgave, som den danske lærde *Christiern Pedersen* lod trykke i Paris i 1514. Det var den udgave, der for alvor gjorde Saxo til en europæisk berømt-hed. En af dem, der roste Saxo for hans beherskelse af det latinske sprog i den sølvalderlatinske version var den nederlandske lærde humanist *Erasmus af Rotterdam* (1469-1536). Saxos tilnavn *Grammaticus* er netop en henvisning til hans overlegne sprogbehandling. Erasmus var ikke den eneste, der priste den. Men faktisk var guldalderlatin (Cicero, Vergil m.fl. på Augustus' tid) i højere kurs i 1500-tallet. I 1760'erne havde den berømte engelske forfatter *Lawrence Sterne* et eksemplar af Saxo. En af hans hovedpersoner var pastor *Yorick* opkaldt efter narren i Shakespeares "Hamlet", der i høj grad byggede på Saxos beretning om den danske prins.

"Gesta" er et hovedværk i europæisk middelalderlitteratur (næsten mere roman end historieværk). Her bør vel nævnes et andet dansk storværk, også i latinsk sprogdragt, nemlig vor lærdeste ærkebiskop *Anders Sunesens* store digt om skabelsens seks dage "*Hexaëmeron*", der består af 8.040 hexameter, fordelt på 12 bøger. Hexameter er det fornemste versmåle, det som *Homer* (Iliaden og Odysseen) og *Vergil* "(Æneiden) brugte. Det var også det, som Saxo brugte til de digte, han med mild hånd strøede ud over sit værk. De tre romerske værker er i øvrigt også udkommet i nye oversættelser i årene 1996-2003. "Hexaëmeron" kom for første gang på dansk i 1985.

Tre oversætteres bud på det samme strofe (bog 7, kap. 7, 16 i uddrag)

"Skynd jer nu, drenge, tag fat, klyng mig op, lad mig dingle i luften! // Hvilken fryd, min brud: Nu skal jeg dø efter dig. // Her ser jeg knitrende ild og bygninger røde af flammer, // alt hvad din kærlighed svor, la'r den mig skue så klart.
(*Peter Zeeberg*, 2005)

Hurtig, Svende, // hæng nu Hagbard! // glad han nu // i Døden gaar. // Signes
Bur // nu lystig brænder; // se, hvor Luen // liflig lyser.
(*Fr. Winkel Horn*, 1898)

Rask, I Svende, nøler ikke // Griber kun i Top mig snart, // Høit i Veiret nu med
Strikke, // Hæver mig kun med en Fart! // Sødt det er, paa Luftens Bølge, // Favre
Brud! dig rask at følge.

Hører I det Brag af Luer! // Seer I hist det røde Tag! // Seer I, over Hallens Buer //
Vaier Troskabs røde Flag! // Kiærlighed fra Signes Kammer // Blusser ud i gyldne
Flammer!

((Det emmer af) *Grundtvig* (hvem ellers?) 1818-22. Litteraturhistorikeren Vilh. Andersen: "Overalt hvor Saxo efter sin Skik løber Linen ud paa Latin, har Grundtvig sin Morskab af at rende ham ind igen paa Sjællandsk.)

Strofen findes i 7. bog, kapitel 7, 16 – Hagbard og Signe

(Vores) Danmark i (mit) Europa

Da jeg for mange år siden (1950-60) gik i skole, lærte vi, at Europa var den del af verden, der strakte sig fra Irlands vestligste punkt til Uralbjergene – længere nede til Bosporus ved Istanbul, og ellers fra Nordkap til en eller anden italiensk ø i Middelhavet. Øst for var Asien, syd for Afrika, nord for Nordpolen og vest for Atlanterhavet. Danmark lå mao. som en krøltop oven på Kontinentet og ellers groft sagt midt i hele redeligheden.

I 1957 mødtes De Seks i Rom den 25. marts (bemærk sted og dato!) for at underskrive en traktat om oprettelsen af et europæisk økonomisk fællesskab (Romtraktaten). De seks var Frankrig, Italien, Vesttyskland og de tre Benelux-lande. Desuden aftaltes en fredelig udnyttelse af atomenergien (Euratom). Romtraktaten var den spæde start på det senere EF/EU. Som vi bekendt tilsluttede os pr. 1/1 1973 – om end ikke særlig helhjertet.

En del år senere igen, i forbindelse med div. EF/EU-afstemninger mv. lød det tit, at danskerne skulle stemme for det aktuelle forslag, fordi vi skulle ”ind i Europa”. Som jeg så det – dengang som nu – lå vi allerede i Europa og havde gjort det i århundreder, og var mindst lige så europæisk som Schweiz, som jævnligt blev kaldt Europas centrum/ hjerte e.l. og som i øvrigt overhovedet ikke har villet ind i EF/EU. Og sådan er der nu så meget.

Man kan jo ellers – uden overdrivelse – sige, at Danmark kom ind i Europa (hvis det skal være på den måde) i slutningen af 900-tallet e.Kr., da Harald Blåtand var blevet døbt med sine mænd og dermed var indtrådt i den universal-kirken, der hundrede år senere splittedes i en romersk-katolsk og en græsk-ortodoks kirke. Det endelige brud (om end intet jo er sikkert) fandt sted i 1054.

Denne indtræden i den kristne kirke er en af de mest skelsættende begivenheder i landets historie. Måske endda den mest vidtrækkende. De danskes kontakt med Europa var just ingen nyhed på det tidspunkt. Den var jo så småt begyndt i slutningen af stenalderen, da de første metalstykker kom til landet. Ca. 3.200 f.Kr. I mange hundreder år var der tale om handelsforbindelser. Så længe de eneste kilder er arkæologiske fund, er det umuligt at sige noget om hvordan man kom i kontakt med hinanden og hvor.

Senere syntes der at have været en ret hyppig kontakt mellem merovinger- og karolingerriget (ca. 500-900) og danerne. Den epoke blev efterfulgt af vikingetiden, som bragte danerne endnu videre omkring – det meste af Vesteuropa og landene omkring Østersøen – i såvel krigerisk som fredelig (handelsmæssig) henseende. Ganske mange danere slog sig som bekendt ned i det østlige England – Danelagen, som det blev kaldt, fordi det var dansk lov, der var gældende der. Det mandede ud i det såkaldte Nordsøimperium under Knud den Store (1017-1035). I den periode fik den danske og endnu beskedne kirke et kraftigt tilskud fra den engelske, takket været Knuds forsøg på at koble sine lande så tæt sammen som muligt, og supplere dem med Norge og dele af Sverige. Nordsø-imperiet varede kort, som man kan se, men var ikke uden betydning for Danmark – både på kortere og længere sigt. Det var i øvrigt også sådan, at

Reparation og service af person- og lastbiler

samt

- aircon-service
- diagnose-test
- reparation af div. maskiner

**Vi skruer på alt
-bare det kan ryge
og larme**

HAGESTED ApS
AUTOVÆRKSTED
v/ **A.K. Pedersen**

Præstebrovej 48c • 4532 Gislinge • telf. 59 46 05 85
post@hagedsted-auto.dk - www.hagedstedauto.dk

det var Knud – den sidste vikingekonge – der etablerede det kronisk gode forhold mellem pavemagten og den danske kongemagt. Det bestod faktisk ind til reformationen i 1536 – med kun få op- og nedture, og ingen rigtigt alvorlige. Alle kongerne i den periode syntes at lægge megen vægt på det gode forhold til Rom. Forholdet til kejseren afgang tit af hans forhold til paven. For den danske konge var det noget af en balancegang. Om forholdene til enhederne i det nordtyske område er umulige at udrede i korthed. De var mere vekslende end vejret i april.

Det ”ægte” Europa

EU'ske Europa

Verdensdelen Europas areal er 10,5 mio. km² med en befolkning på ca. 700 mio. EU-landene dækker 4,2 mio. km² (40%) med en befolkning på 447 mio. (64%). Så der er en del Europa, der ikke er Europa i den ovennævnte forstand.

**IT Konsulent
Orben Viltoft**

PC - Hjælp

Til almindelige brugere * Til almindelige priser

Koster ikke mere end en almindelig håndværker

Jeg giver gerne tilbud, inden jeg går i gang

Er i lokalområdet og kan løse stort set ethvert PC problem

Tlf.: 28 68 35 65 * Mail: it@vilttoft.net

Økonomisk overblik for grundejerforeningen

	Regnskab 2022	Budget 2022	Regnskab 2021
Indtægter			
Kontingent (800 kr. pr. parcel)	89.600	89.600	89.600
Drænbidrag (200 kr pr parcel)	22.400	22.400	22.400
Finansiering fra vej- og drænfond	27.000	0	0
Renteindtægter	0	0	0
Annoncer - Hjemmeside	2.500	2.500	2.500
Annoncer - Udhængsskab	1.000	500	1.000
Annoncer - Strandgårdsbladet	5.195	0	4.602
Indtægter i alt	147.695	115.000	120.102
Udgifter			
Dræn og slamsugning	46.819	19.000	0
Vejvedligehold/snerydning	4.810	15.000	18.363
Badebro - driftsudgifter	2.684	13.000	5.310
Fællesarealer	39.985	30.000	23.329
Sociale arrangementer	1.469	0	0
Administration og IT	2.484	6.000	2.199
Generalforsamling og møder	6.406	6.500	6.410
Forsikring	10.283	8.000	7.698
Renteudgifter og gebyrer	4.496	7.000	4.337
Lægges i vej- og drænfond	22.400	22.400	22.400
Hensættes til særlige formål	5.195	0	0
Anskaffelser	0	0	0
Udgifter i alt	147.030	126.900	90.044
Årets resultat	666	-11.900	30.057

Hvid Okseøje, som kan ses på blomsterengen til sommer.

Storskrald

i uge 15. (11. - 14. april)

Ønsker man at få afhentet sit storskrald og haveaffald skal man nu tilmelde sig hos **fors.dk** – *således*: gå ind på *fors'* hjemmeside og vælg *Min forsyning*, derefter *Affald og genbrug* og videre til *Storskrald og haveaffald*. Her er der så et link til **MitID**, hvor man kan melde sig til. Herinde skal man oplyse hvor affaldet skal hentes. – Altså anderledes end før.

Tilmelding skal ske senest onsdag 5. april

Kun storskrald og haveaffald, der er tilmeldt, vil blive afhentet.

Det affald, der ønskes afhentet skal stå ved ejendommens skel fra kl. 6 morgen. Pakket i bundter eller i klare sække. dvs. meget pænere end affaldet på billedet her – . Ellers bliver der ikke hentet noget på dén adresse..

STRANDGÅRDSBLADET

Oplag: 125 eks.

Redaktion: Peter Brøns
Strandgården Øst 16
4300 Holbæk
Tlf. 6081 0543
E-mail: pb@brons.dk

Deadline nr. 139 : 22. maj

Grundejerforeningen Strandgårdens bestyrelse:

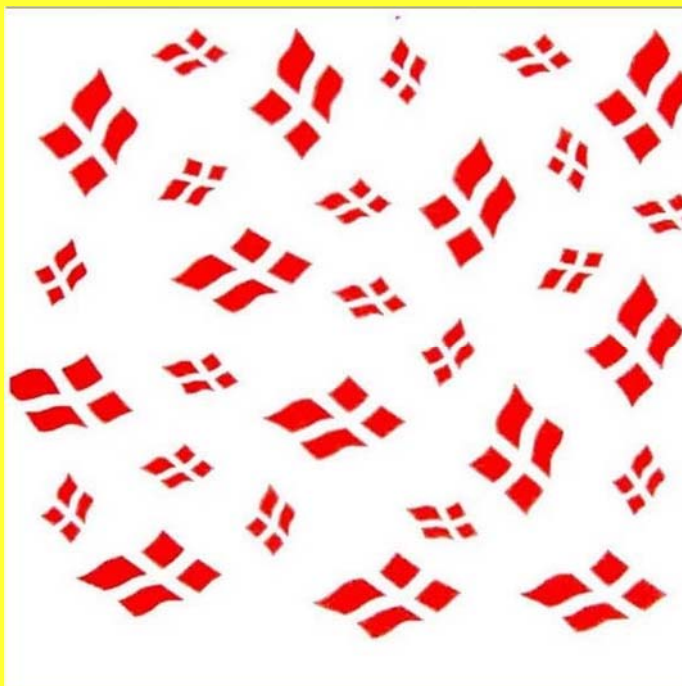
Formand:	Allan Dalgaard	Strandgården Vest	18
Næstformand:	Kennet Jørgensen	Strandgården Øst	35
Kasserer:	Jonatan Møller Sousa	Strandgården Tværvej	8
Sekretær:	Michael Clausen	Strandgården Vest	38
Best. medlem:	Lucas Lohmann	Strandgården Øst	5
Suppleant:	Helle Quist	Strandgården Øst	66

GF's mail adresse: gf@strandgaarden-tusenaes.dk

GF's hjemmeside: www.strandgaarden-tusenaes.dk

Bankkonto: Danske Bank Reg.nr. 9570 – Konto nr. 0012629303

**Til medlemmerne af Grundejerforeningen Strandgården
Husk Generalforsamlingen 22. april 2023 – kl. 10,00
Denne gang i Hørby Forsamlingshus, Uglerupvej 24**

Der udsendes forinden en officiel indkaldelse pr. e-mail eller brevpost.

MØD OP! MØD OP! MØD op! 22.4. kl. 10

*Dead-line for de følgende numre i år: Nr. 139: 22. maj. Nr. 140: 24. juli.
Nr. 141: 25. september. Nr. 142: 27. november. Også gerne før. Evt. bidrag
skal sendes som enten mail eller brev. Redaktøren tager ikke imod diktat.*